

PROSTATOS VĖŽIO PREVENCINĖ PROGRAMA

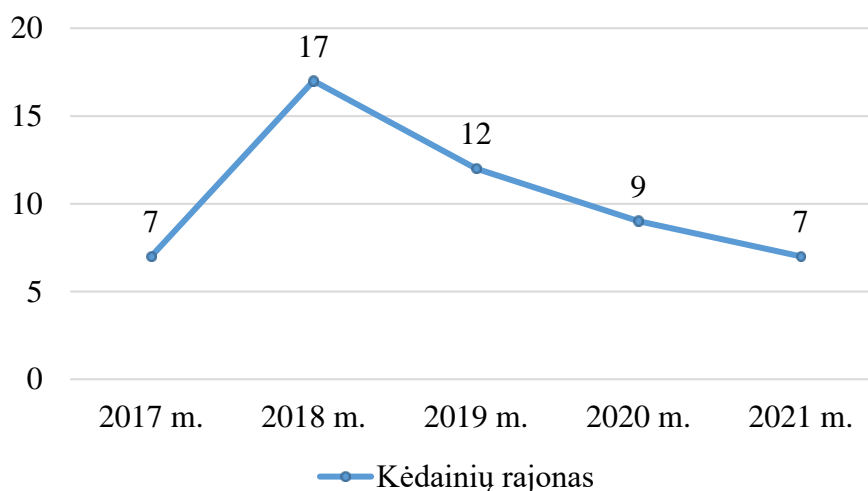
Nors priešinės liaukos vėžio atvejų nustatoma nedaug, Lietuvos mirtingumo rodiklis užima net 7 vietą Europoje. Ankstyvoji prostatos vėžio diagnostika ir gydymas gali padėti sumažinti mirties atvejų skaičių, prailginti gyvenimo trukmę bei užkirsti kelią pacientų neįgalumui. Nepaisant šių priemonių, didesnė tikimybė susirgti prostatos vėžiu yra tiems, kurių asmeninėje aplinkoje vyrauja rizikos veiksniai, tokie kaip:

- Paveldimumas (tėvas, brolis, dėdė bei moterys su krūties vėžiu);
- Neracionali mityba (daug riebalų, cholesterolio, druskos);
- Žalingi įpročiai (rūkymas, alkoholis);
- Amžius (vyresni nei 50 m.);
- Rasė (didesnis polinkis afroamerikiečiams, Europoje – šiaurės regionų gyventojams).

Taigi, siekiant išvengti ligos, svarbu suprasti, kokie veiksniai turi įtakos piktybiniam navikams išsivystyti, o ypač vyresniems vyrams, kurie dėl amžiaus ir genetinio polinkio patenka į prostatos vėžio rizikos grupę.

Ankstyvosios diagnostikos programa skirta 50-69 m. (imtinai) vyrams, o jei prostatos vėžys buvo nustatytas tėvui ar broliams – nuo 45 m. Nemokama paslauga taikoma ne dažniau kaip 1 kartą per 2 metus, pasikreipus į savo šeimos gydytoją. Informuotam pacientui atliekamas prostatos specifinio antigeno tyrimas. Prevencinės programos dalyviams suteikiamos urologo konsultacijos ir, esant poreikiui, atliekamas priešinės liaukos biopsijos tyrimas.

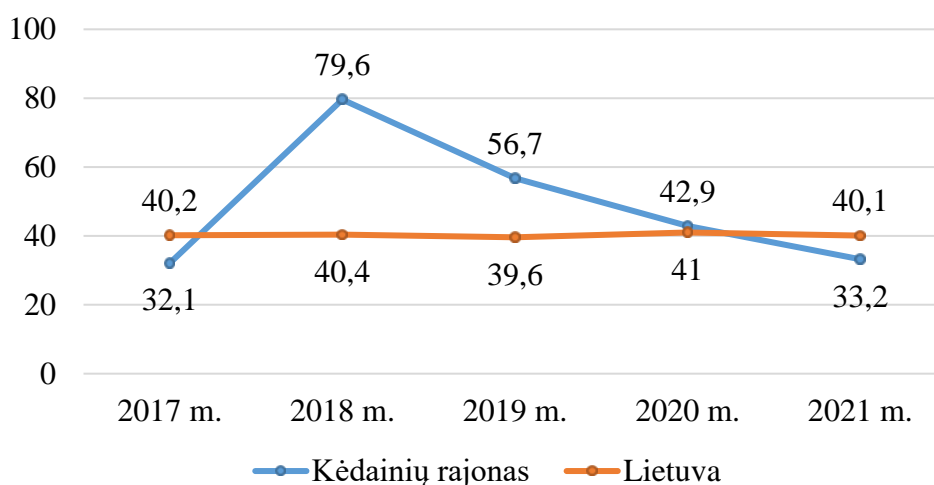
Remiantis Higienos instituto duomenimis, pastaruosius ketverius metus mirties nuo prostatos vėžio atvejų skaičius Kėdainių rajone mažėja (1 pav.).

1 pav. Mirties nuo prostatos vėžio atvejų skaičius 2017-2021 m. Kėdainių rajone

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Mirties priežastys 2021“

Daugiausiai mirties atvejų fiksuota 2018 m. (17), o 2021 m. skaičius sumažėjo dešimtimi – iki 7. Taip pat, analizuojant mirtingumą 100 000 gyventojų (gyv.), svarbu palyginti rodiklių reikšmes Kėdainių rajone ir Lietuvoje (2 pav.).

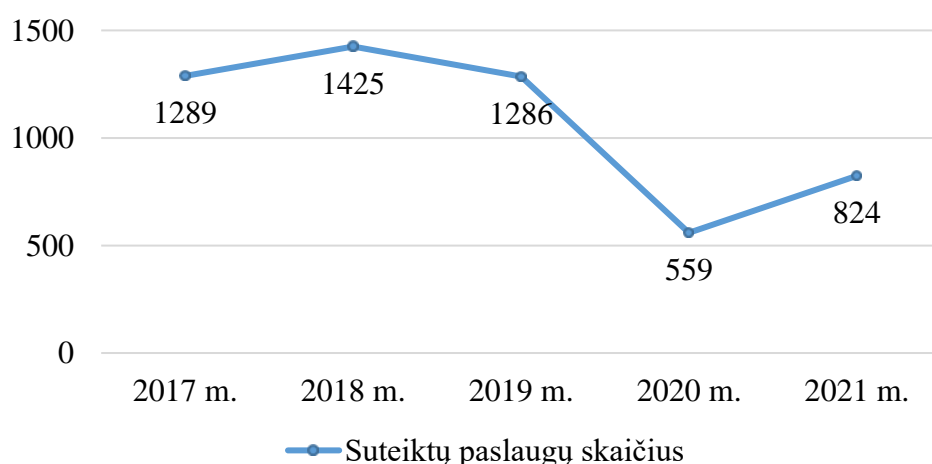

2 pav. Mirtingumas nuo prostatos vėžio 100 000 gyv. Kėdainių rajone ir Lietuvoje

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Galima pastebėti, jog priešingai nei Kėdainių rajone, Lietuvos rodiklis 100 000 gyv. laikosi vidutiniškai ties 40. 2018 m. mirtingumas Kėdainių rajone buvo beveik 2 kartus didesnis nei Lietuvos vidurkis, tačiau 2017 m. sumažėjo iki 33,2.

Atsižvelgiant į Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos duomenis, daugiausiai prostatos vėžio prevencinės programos paslaugų Kėdainių pirminės sveikatos priežiūros centre (PSPC) buvo suteikta 2018 m. – 1 425 paslaugos (3 pav.)

3 pav. Suteiktų prostatos vėžio prevencinės programos paslaugų skaičius 2017-2021 m. Kėdainių PSPC

Šaltinis: VLK prie SAM, Prevencinių programų vykdymo apžvalga

Svarbu pastebėti, jog nuo 2018 m. suteiktų paslaugų skaičius ėmė mažėti ir 2020 m. nukrito iki 559. 2020-2021 m. laikotarpiu prevencinės programos suteikiamos paslaugos sparčiai intensyvėjo.

Analizuojant duomenis, galima daryti prielaidą, jog COVID-19 pandemijos metu buvo suteikta mažiau prostatos vėžio prevencinės programos paslaugų, tačiau šie pokyčiai mirtingumui nuo prostatos vėžio įtakos neturėjo. Priešingai, mirties atvejų skaičius stabiliai mažėjo.

Parengė Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną, Agnė Ruzgutė